

Broj: 09-11-4-3096-11/23
Sarajevo, 24. 7. 2024. godine

GRADSKO VIJEĆE GRADA SARAJEVO
n/p Jasmin Ademović, predsjedavajući gradskog vijeća

Ul. Hamdije Kreševljakovića 3
71 000 Sarajevo

E-mail: gsqv@sarajevo.ba

PREDMET: Dostava Izvještaja o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća „Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo za 2023. godinu

Poštovani/a,

U skladu s članom 16. stav 1) Zakona o reviziji institucija u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, broj 22/06), Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH dostavlja Vam Izvještaj o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća „Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo za 2023. godinu na e-mail adresu: gsqv@sarajevo.ba.

Ukoliko smatrate potrebnim, možemo, u skladu s mogućnostima, osigurati predstavnika Ureda za reviziju na raspravi Izvještaja o finansijskoj reviziji Javnog preduzeća „Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo za 2023. godinu radi eventualnih pojašnjenja i boljeg razumijevanja revizijskih nalaza.

S ciljem dobivanja povratnih informacija o poduzetim aktivnostima na osnovu našeg Izvještaja, poželjno bi bilo da nas blagovremeno obavijestite o usvojenim zaključcima u vezi s predmetnim Izvještajem.

S poštovanjem,

Prilog:

- kao u tekstu

Dostavljeno:

- Naslovu
- Dosje
- a/a

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

**JAVNOG PREDUZEĆA „SARAJEVO“ D.O.O.
SARAJEVO**

2023.

Broj: 01-02-09-11-4-3096-7/23

Sarajevo, juli 2024.

SADRŽAJ

I.	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	1
2.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	4
II.	REZIME DATIH PREPORUKA.....	6
III.	KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU.....	7
IV.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI.....	8
1.	UVOD	8
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE.....	8
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PREDUZETIH MJERA	9
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	9
5.	OBAVLJANJE POSLOVA IZ NADLEŽNOSTI	13
6.	PLANIRANJE I IZVJEŠTAVANJE	13
6.1	Izrada i donošenje plana poslovanja.....	13
6.2	Izvještavanje.....	14
7.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	14
7.1	BILANS USPJEHA – IZVJEŠTAJ O UKUPNOM REZULTATU ZA PERIOD	14
7.1.1	Prihodi	14
7.1.1.1	Prihodi iz ugovora sa kupcima	14
7.1.1.2	Ostali prihodi i dobiti	16
7.1.2	Rashodi	17
7.1.2.1	Poslovni rashodi	17
7.1.2.2	Troškovi sirovina i materijala	17
7.1.2.3	Troškovi energije i goriva	17
7.1.2.4	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja.....	18
7.1.2.5	Amortizacija.....	20
7.1.2.6	Troškovi primljenih usluga	20
7.1.2.7	Ostali poslovni rashodi i troškovi.....	20
7.1.2.8	Ostali rashodi i gubici	20
7.1.3	Finansijski rezultat.....	21
7.2	BILANS STANJA – IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU NA KRAJU PERIODA.....	21
7.2.1	Dugoročna imovina.....	21
7.2.1.1	Nekretnine, postrojenja i oprema	21
7.2.1.2	Nematerijalna imovina	24
7.2.2	Kratkoročna imovina.....	24
7.2.2.1	Zalihe.....	24
7.2.2.2	Potraživanja od kupaca.....	25
7.2.2.3	Novac i novčani ekvivalenti.....	26
7.2.2.4	Akontacije poreza na dobit.....	27
7.2.2.5	Ostala imovina i potraživanja, uključujući i razgraničenja.....	27
7.2.3	Kapital.....	27
7.2.4	Obaveze.....	28
7.2.4.1	Dugoročne obaveze	28
7.2.4.2	Kratkoročne obaveze	29
7.2.5	Popis imovine i obaveza	29
7.3	IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA	29
7.4	IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU.....	29
7.5	BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE	30
8.	JAVNE NABAVKE	30
9.	SUDSKI SPOROVI.....	32
10.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA.....	33
V.	PRILOZI	34
1.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	34
2.	IZJAVA RUKOVODSTVA	34

I. IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izveštaj nezavisnog revizora daje se na osnovu provedene finansijske revizije, koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Mišljenje s rezervom

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Javnog preduzeća „Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: Društvo)**, koji obuhvataju: Bilans stanja – Izveštaj o finansijskom položaju na dan 31. 12. 2023. godine, Bilans uspjeha – Izveštaj o ukupnom rezultatu za period od 1. 1. 2023. do 31. 12. 2023. godine, Izveštaj o tokovima gotovine – Izveštaj o gotovinskim tokovima na dan 31. 12. 2023. godine, Izveštaj o promjenama na kapitalu za period koji završava na dan 31. 12. 2023. godine, te Bilješke uz finansijske izvještaje.

Prema našem mišljenju, osim za moguće efekte pitanja opisanog u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Društva na 31. 12. 2023. godine, finansijsku uspješnost, novčane tokove i promjene na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izveštaju:

- 1. Ne možemo potvrditi iskazanu materijalnu imovinu u pripremi u iznosu od 5.017.882 KM, koja se odnosi na objekat Vidikovac, s obzirom na to da su posljednja ulaganja izvršena u 2020. godini i da se stvarna vrijednost navedenih ulaganja može značajno razlikovati od iznosa iskazanog u finansijskim izvještajima (tačka 7.2.1.1 Izveštaja).**

Reviziju finansijskih izvještaja obavili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okvirom profesionalnih objava.¹ Primijenjeni standardi su ISSAI 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvaliteta za vrhovne revizijske institucije, ISSAI 200 – Principi finansijske revizije i ISSAI 2000–2899 – standardi finansijske revizije. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Društva u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, te u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

- U 2023. godini Grad Sarajevo je dobio pravo vlasništva nad objektom Vijećnice, a do kraja godine nisu pokrenute aktivnosti na procjeni vrijednosti i knjigovodstvenom evidentiranju objekta. Zbog toga u finansijskim izvještajima Društva nije iskazan objekat Vijećnice koji je Grad Sarajevo ugovorom o načinu prenosa upravljanja, zaštite i održavanja iz 2016. godine prenio na upravljanje (tačka 7.2.1.1 Izveštaja);**

¹ Odluka o usvajanju i objavi INTOSAI Okvira profesionalnih objava („Sl. novine FBiH“, broj 59/22). INTOSAI Okvir profesionalnih objava (engl. IFPP) čini tri nivoa objava: INTOSAI principi (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

- U izvještaju o finansijskom položaju na kraju izvještajnog perioda Društvo je iskazalo dobit tekućeg perioda za 2023. godinu u bruto iznosu, što nije u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva (tačka 7.2.3 Izvještaja).

Naše mišljenje nije modifikovano u vezi s navedenim pitanjima.

Ključna pitanja revizije

Ključna pitanja revizije su ona koja su, po našoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Tim pitanjima bavili smo se u kontekstu naše revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju mišljenja, i ne dajemo posebno mišljenje o njima. Utvrdili smo da su sljedeća pitanja ključna, koja treba objaviti u našem izvještaju:

Priznavanje prihoda

Društvo je na 31. 12. 2023. godine iskazalo prihode od ugovora sa kupcima u iznosu od 4.739.700 KM, ostvarene od osnovne djelatnosti upravljanja objektima i imovinom datih na privremeno ili trajno korištenje ili upravljanje Gradu Sarajevo, i obavljanje komunalnih i drugih djelatnosti od javnog interesa u nadležnosti Grada Sarajeva.

Računovodstvenim politikama utvrđeno je da se prihodi priznaju kada je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi priticati u Društvo i da se ove koristi mogu pouzdano izmjeriti, i kada su rizici i koristi od vlasništva preneseni na kupca. Usmjerali smo pažnju na ovo područje zbog činjenice da su prihodi važna mjera u procjeni uspješnosti poslovanja Društva.

Provjerili smo priznavanje prihoda i njihovo evidentiranje testiranjem na bazi uzorka. Cilj je bio uvjeriti se da li se priznaju u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja vezanim za priznavanje prihoda.

Naše revizijske procedure, između ostalog, uključivale su:

- ispitivanje i ocjenjivanje, odnosno razmatranje usklađenosti računovodstvene politike Društva primijenjene u priznavanju prihoda sa MSFI-jem 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima i zahtjevima primjenjivih standarda finansijskog izvještavanja;
- testiranje priznavanja prihoda u odgovarajućem periodu;
- testiranje tačnosti obračuna izlaznih računa u skladu sa važećim cjenovnicima i zaključenim ugovorima sa kupcima, i evidentiranih transakcija na tom osnovu na bazi uzorka izlaznih računa;
- provjeru ima li evidentiranih prihoda koji ne zadovoljavaju zahtjev za priznavanje;
- testiranje usaglašenosti konfirmacija kupaca sa evidencijama Društva;
- procjenu adekvatnosti, potpunosti i tačnosti objava koje se odnose na prihode, u skladu sa zahtjevima sadržanim u MSFI-ju 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima.

Na osnovu prikupljenih dokaza, smatramo da je priznavanje prihoda vršeno u skladu sa zahtjevima Međunarodnih računovodstvenih standarda (tačka 7.1.1.1 Izvještaja).

Priznavanje i mjerenje nekretnina, postrojenja i opreme

Društvo je na 31. 12. 2023. godine iskazalo nekretnine, postrojenja i opremu u neto iznosu od 14.582.526 KM, što predstavlja 78,61% ukupne imovine.

Računovodstvenim politikama utvrđeno je da se nekretnine, postrojenja i oprema početno priznaju po trošku nabavke, a mjerenje nakon početnog priznavanja se iskazuje po trošku umanjenom za ispravku vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Usmjerali smo pažnju na ovo područje zbog značajnosti nekretnina, postrojenja i opreme u strukturi ukupne imovine iskazane u finansijskim izvještajima, i zbog činjenice da procjena vijeka upotrebe i procjena umanjenja imovine propisane računovodstvenim politikama može imati značajan uticaj na finansijski položaj i finansijski rezultat Društva.

Provjerili smo priznavanje i mjerenje nekretnina, postrojenja i opreme i njihovo evidentiranje testiranjem na bazi uzorka. Cilj je bio uvjeriti se da li se priznaju u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Naše revizijske procedure, između ostalog, uključivale su:

- ispitivanje i ocjenjivanje, odnosno razmatranje usklađenosti računovodstvene politike Društva primijenjene u priznavanju i mjerenju nekretnina, postrojenja i opreme sa zahtjevima MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema;
- testiranje povećanja i smanjenja nekretnina, postrojenja i opreme, odnosno razmatranje kriterija za priznavanje i određivanje knjigovodstvene vrijednosti;
- razmatranje procjene vijeka upotrebe i testiranje obračuna amortizacije u odgovarajućem periodu;
- procjene nadoknadive vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme;
- razmatranje procjena uprave;
- procjenu potpunosti i tačnosti objava koje se odnose na nekretnine, postrojenja i opremu, u skladu sa zahtjevima sadržanim u Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Na osnovu prikupljenih dokaza, smatramo da je priznavanje i mjerenje nekretnina, postrojenja i opreme vršeno u skladu sa zahtjevima Međunarodnih računovodstvenih standarda (tačka 7.2.1.1. Izvještaja).

Ostala pitanja

Finansijske izvještaje Društva za godinu završenu 31. 12. 2022. revidirao je „REVIK“ d.o.o. Sarajevo, koji je izrazio nemodifikovano mišljenje o tim finansijskim izvještajima 4. 4. 2023. godine.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izvještaje

Direktor Društva odgovoran je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola, relevantnih za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze usljed prevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u datim okolnostima.

U sastavljanju finansijskih izvještaja Direktor je odgovoran za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Direktor i oni koji su zaduženi za upravljanje ili namjeravaju likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja koje je ustanovilo Društvo.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika donesene na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije, u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja, nastalog usljed prevare, veći je od rizika nastalog usljed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola Društva;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava rukovodstva;
- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi rukovodstvo, zasnovano na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem izvještaju nezavisnog revizora na povezane objave u finansijskim izvještajima, ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo mišljenje. Naši zaključci zasnivaju se na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma izvještaja nezavisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Društvo prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom revizije.

Između pitanja o kojima se komunicira s rukovodstvom, mi određujemo ona koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja, i to su ključna revizijska pitanja. Opisujemo ih u izvještaju, osim ako zakon ili regulativa sprečava njihovo objavljivanje, ili kada odlučimo, u izuzetno rijetkim okolnostima, da ih ne treba objaviti jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice izvještavanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvještavanja.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje

Uz reviziju finansijskih izvještaja **Javnog preduzeća „Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo za 2023. godinu** izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Društva za 2023. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Reviziju usklađenosti izvršili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okvirom profesionalnih objava. Primijenjeni standardi su ISSAI 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvaliteta za vrhovne revizijske institucije, ISSAI 400 – Principi revizije usklađenosti i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Društva u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeće pitanje:

- **Nije uspostavljen odjel za internu reviziju jer Društvo ne ispunjava kriterije koji su propisani Zakonom o javnim preduzećima u FBiH. Međutim, obaveza uspostavljanja odjela predviđena je Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH za sve subjekte od javnog interesa, odnosno javna preduzeća osnovana u skladu sa propisima kojima se uređuje poslovanje i upravljanje javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine (tačka 4. Izvještaja).**

Naše mišljenje nije modificirano u vezi s navedenim pitanjem.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, direktor Društva odgovoran je da osigura da aktivnosti, finansijske transakcije i informacije budu u skladu s propisima kojima su regulisane i potvrdi da je tokom fiskalne godine obezbijedio namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa zakonima i drugim propisima.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, uvijek otkriti značajnu neusklađenost kada ona postoji. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Društva, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 24. 7. 2024. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić, s. r.

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić, s. r.

II. REZIME DATIH PREPORUKA

REDNI BROJ	PREPORUKA	POGLAVLJE/TAČKA
1.	Donijeti interni akt kojim se propisuje identifikacija, mjerenje i upravljanje rizicima, uspostaviti registar rizika i utvrditi proces upravljanja rizicima, s ciljem uspostavljanja sistema internih kontrola.	4.
2.	Uskladiti interne akte sa zakonskim i drugim propisima koje je Društvo u obavezi primjenjivati i donijeti nedostajuće interne akte kojima će se regulisati ključni procesi poslovanja kako bi se uspostavio funkcionalan sistem internih kontrola.	4.
3.	Statutom i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta propisati uspostavljanje i funkcionisanje odjela interne revizije.	4.
4.	Računovodstvenim politikama propisati priznavanje prihoda uz primjenu svih kriterija za identificiranje ugovora u skladu sa MSFI-jem 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima.	7.1.1.1
5.	U saradnji sa osnivačem – Gradom Sarajevom – utvrditi vrijednost imovine koja je Društvu data na upravljanje, zaštitu i održavanje i evidentirati je u poslovnim knjigama.	7.2.1.1
6.	U saradnji sa osnivačem - Gradom Sarajevo intenzivirati aktivnosti na rješavanju statusa objekta Vidikovac u cilju povećanja efikasnosti realizacije započetog investicionog projekta i postizanja najboljih efekata za Društvo.	7.2.1.1
7.	Pratiti ročnu strukturu zaliha i vršiti analizu ročne strukture, te na datum bilansa vršiti vrednovanje u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe, radi realnog iskazivanja imovine i finansijskog rezultata.	7.2.2.1
8.	Uskladiti iznos osnovnog kapitala koji je iskazan u finansijskim izvještajima sa iznosom iskazanim u Statutu Društva.	7.2.3
9.	Na datum bilansa dobit tekućeg perioda, u izvještaju o finansijskom položaju na kraju perioda, iskazivati u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva.	7.2.3
10.	Nabavke rezervnih dijelova vršiti u skladu sa zaključenim okvirnim sporazumom, a direktne sporazume provoditi u skladu sa članom 87. Zakona o javnim nabavkama.	8.

III. KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni s odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
 - Pravilnik o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva;
 - Međunarodni računovodstveni standardi;
 - Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje;
 - Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja;
 - Zakon o privrednim društvima;
 - Zakon o javnim preduzećima u FBiH;
 - Zakon o finansijskom poslovanju;
 - Zakon o radu;
 - Zakon o obligacionim odnosima;
 - Zakon o porezu na dobit;
 - Zakon o porezu na dohodak;
 - Zakon o doprinosima,
 - Zakon o javnim nabavkama;
 - Statut;
- kao i drugi podzakonski akti navedenih zakona.

IV. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Javno preduzeće „Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo osnovano je Odlukom o osnivanju javnog preduzeća za upravljanje, zaštitu i održavanje objekata Grada Sarajeva i obavljanje komunalnih i drugih djelatnosti od javnog interesa Grada Sarajeva broj OPU-IP-1496/2016 od 6. 9. 2016. godine, koju je donio Grad Sarajevo, na osnovu Odluke gradskog vijeća Grada Sarajeva² od 27. 7. 2016. godine.

Društvo je 22. 9. 2016. godine upisano u registar kod Općinskog suda u Sarajevu Rješenjem broj 065-0-Reg-16-003581. Nakon prvog upisa vršeno je usklađivanje upisa u sudskom registru, a posljednja izmjena upisana je 21. 8. 2020. godine i odnosi se na upisano povećanje osnovnog kapitala. Osnivač Društva je Grad Sarajevo, a upisani osnovni kapital iznosi 26.000 KM i u 100% je vlasništvu osnivača.

Djelatnost Društva je upravljanje, zaštita i održavanje objekata u vlasništvu Grada Sarajeva, odnosno objekata i imovine datih na privremeno ili trajno korištenje ili upravljanje Gradu Sarajevo, i obavljanje komunalnih i drugih djelatnosti od javnog interesa u nadležnosti Grada Sarajeva.

Statutom Društva utvrđena je djelatnost i sjedište firme, iznos osnovnog kapitala i visine udjela, vođenje poslova i zastupanje Društva, raspodjela dobiti i način pokrića gubitaka, prava i obaveze osnivača, organizacija, upravljanje i način donošenja odluka, kao i svi ostali bitni elementi u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u FBiH i Zakonom o privrednim društvima.

Organizacija i obavljanje poslova iz nadležnosti Društva utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta od 18. 4. 2022. godine, uz izmjene i dopune.³ Društvo je 27. 12. 2023. godine, uz prethodnu saglasnost Skupštine, usvojilo Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta koji je stupio na snagu 4. 1. 2024. godine. U Društvu su formirani sljedeći organizacioni dijelovi: Služba za upravljanje i održavanje žičare, Služba Vijećnica, Služba unutrašnje zaštite i održavanja, Služba za pravne, kadrovske i opće poslove i Služba za finansije, računovodstvo i marketing. Pravilnikom su uređeni unutrašnja organizacija i sistematizacija, opis radnih mjesta, kao i uslovi za obavljanje poslova u pogledu vrste i stepena stručne spreme, broja potrebnih izvršilaca i radnog iskustva. Sistematizovana su radna mjesta za 89 izvršilaca, a na 31. 12. 2023. godine popunjeno je 61 radno mjesto.

Sjedište Društva je u Sarajevu, u Ulici Brodac broj 1.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Društva za 2023. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome jesu li finansijski izvještaji pouzdani i da li bilanci u potpunosti odražavaju rezultate poslovanja. Revizijom će se procijeniti primjenjuje li rukovodstvo zakone i propise i koristi li sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je obavljena u skladu s internim planskim dokumentima, s prekidima u periodu od decembra 2023. do maja 2024. godine.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

² „Sl. novine Kantona Sarajevo“, br. 32/16

³ Izmjene i dopune Pravilnika od 5. 5. 2022, 12. 9. 2022, i 17. 5. 2023. godine

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PREDUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH prvi put vrši finansijsku reviziju Društva. Nakon izvršene revizije za 2023. godinu dato je ukupno deset preporuka.

Postupanje po Pismu menadžmentu

U toku obavljene prethodne revizije konstatovali smo da postoje određene slabosti sistema internih kontrola, koje mogu uticati na finansijske izvještaje i usklađenost poslovanja. Putem pisma menadžmentu koje je dostavljeno nakon obavljene prethodne revizije obavijestili smo o slabostima i dali odgovarajuće preporuke, kako bi se preduzele aktivnosti s ciljem njihovog otklanjanja prije sačinjavanja godišnjih finansijskih izvještaja za 2023. godinu, i kako se one ne bi ponovile u izvještaju o finansijskoj reviziji za 2023. godinu.

U pismu menadžmentu dato je deset preporuka, od kojih je sedam implementirano do dana sačinjavanja izvještaja o finansijskoj reviziji, jedna je djelimično implementirana, a za dvije preporuke nisu preduzete aktivnosti.

Revizijom je utvrđeno da je većina preporuka implementirana, čime je Uprava pokazala spremnost za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i uspostavljanje sistema internih kontrola. Preporuka koja je djelimično implementirana i preporuke koje nisu implementirane ponoviti će se u Izvještaju.

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Cilj sistema internih kontrola je da osigura razumno uvjerenje da Društvo u poslovanju upravlja javnim sredstvima zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno, odnosno da interne kontrole funkcionišu u skladu s važećom regulativom.

Finansijsko upravljanje i kontrola je sveobuhvatan sistem internih kontrola koji uspostavljaju i za koji su odgovorni rukovodioci korisnika javnih sredstava, a kojim se upravljajući rizicima osigurava razumno uvjerenje da će se u ostvarivanju ciljeva sredstva koristiti pravilno, ekonomično, efikasno i efektivno. Sistem internih kontrola uspostavlja se donošenjem internih propisa i akata, u skladu s važećom regulativom.

Revizijom je izvršeno ispitivanje sistema internih kontrola, kako bi se procijenila tačnost i pouzdanost podataka na kojima se baziraju finansijski izvještaji i njihova usklađenost sa važećim zakonskim i drugim propisima. Polazni osnov za uspostavu kontrolnog okruženja je usvajanje adekvatne organizacione strukture i donošenje kvalitetnih internih akata. Organizacija Društva utvrđena je Statutom koji je donijela Skupština 29. 3. 2017, uz izmjene i dopune tokom 2019. i 2020. godine, a detaljno je razrađena Pravilnikom o radu od 21. 6. 2019. uz izmjene i dopune tokom 2019. i 2023. godine.

Unutrašnja organizacija Društva i sistematizacija radnih mjesta unutar službi utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojim su propisani uslovi koje treba da ispunjavaju radnici za obavljanje poslova radnog mjesta, stručna sprema, radno iskustvo, broj izvršilaca, edukacija, sa opisom poslova radnih mjesta kao i druga pitanja u vezi sa unutrašnjom organizacijom i sistematizacijom radnih mjesta. Sa posljednjim izmjenama Pravilnika o radu ukupno je sistematizovano 44 radnih mjesta na kojima je predviđeno 89 radnika, a na 31. 12. 2023. godine u Društvu je bio zaposlen 61 radnik, od čega 44 na neodređeno vrijeme i 17 na određeno vrijeme. U toku 2023. godine putem javnog oglasa izvršen je prijem deset zaposlenika, od čega su tri na neodređeno vrijeme, a sedam na određeno vrijeme. Za tri zaposlenika je prestao radni odnos, od čega za jednog zbog isteka ugovora, a za dva na osnovu sporazumnog raskida ugovora.

Interne kontrole su organizacija politika i procedura koje se koriste kako bi pomogle obezbijediti da programi Društva postignu svoje ciljne rezultate, da resursi za te programe budu korišteni konzistentno sa navedenim ciljevima organizacije i da su programi zaštićeni od prevara, nenamjenskog trošenja i pogrešnog upravljanja, te da su dobijene informacije pouzdane, blagovremeno pribavljene, održavane i korištene za izvještavanje i donošenje odluka o njima. **Društvo nema donesen interni akt kojim bi se propisale organizacija politika i procedure za identifikaciju, mjerenje i procjenu rizika, kao i upravljanje rizicima, s ciljem uspostavljanja sistema internih kontrola.**

Društvo je donijelo određeni broj internih akata kojima su uređene procedure i postupanja zaposlenika u obavljanju poslova i radnih zadataka, kao što su Pravilnik o radu, Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama, Pravilnik o popisu imovine i obaveza, Pravilnik o blagajničkom poslovanju, Pravilnik o javnim nabavkama i drugi.

U cilju uspostavljanja funkcionalnog i efikasnog sistema internih kontrola, Društvo je u skladu sa datim preporukama nakon prethodne revizije donijelo nedostajuće interne akte od 8. 4. 2024. godine, kako slijedi: Pravilnik o računovodstvenom informacionom sistemu, Pravilnik o kontnom okviru i sadržaju konta, Pravilnik o finansijskom planiranju i finansijskom poslovanju, Odluku o utvrđivanju normativa potrošnje goriva za službena vozila, Pravilnik o reprezentaciji i poklonima, Pravilnik o postupku naplate potraživanja, i Pravilnik o popisu imovine i obaveza. Usvojenim Pravilnikom o kontnom okviru Društvo je na identičan način propisalo odredbe kao što je propisano Pravilnikom o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna Društva.⁴ Međutim, nisu propisana analitička konta sa nazivima koja se koriste, odnosno detaljan kontni plan kako je to propisano članom 17. stav 2. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH. Također, Društvo je 6. 3. 2024. godine usvojilo Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Međutim, konstatovali smo da za dio ključnih poslovnih procesa Društvo nije sačinilo interne akte kojima bi se definisala ovlaštenja i odgovornosti, odnosno kako bi se uspostavile kontrolne aktivnosti i smanjili rizici na prihvatljiv nivo, a koji se odnose na identifikaciju, mjerenje i upravljanje rizicima, a doneseni interni akt kojim se propisuje detaljan kontni plan nije u potpunosti usklađen sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH budući da nisu propisana analitička konta sa nazivima koja Društvo koristi. Zbog navedenog ne možemo potvrditi da je uspostavljen adekvatan sistem internih kontrola u svim procesima poslovanja, a za uočene slabosti i nedostatke date su odgovarajuće preporuke u dijelovima Izvještaja u kojima su šire obrazložene te nepravilnosti.

Preporuke:

- *donijeti interni akt kojim se propisuje identifikacija, mjerenje i upravljanje rizicima, uspostaviti registar rizika i utvrditi proces upravljanja rizicima, s ciljem uspostavljanja sistema internih kontrola;*
- *uskладiti interne akte sa zakonskim i drugim propisima koje je Društvo u obavezi primjenjivati i donijeti nedostajuće interne akte kojima će se regulisati ključni procesi poslovanja kako bi se uspostavio funkcionalan sistem internih kontrola.*

Organi Društva

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o javnim preduzećima u FBiH i Statutom, organe Društva čine: Skupština, Nadzorni odbor i Uprava, kao **organi upravljanja**, te Odbor za reviziju.

⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 81/21

Skupština Društva je najviši organ upravljanja, čije se imenovanje i davanje ovlaštenja za vršenje funkcije predsjednika i članova Skupštine vrši na osnovu odluke koju donosi Gradsko vijeće Grada Sarajeva na prijedlog gradonačelnika. U ime osnivača, prava i obaveze vrši Skupština Društva, koju čine predsjednik i dva člana. Odlukom Gradskog vijeća Grada Sarajeva⁵ od 27. 10. 2021. godine, na osnovu Statuta Grada Sarajeva i Odluke o proceduri, uslovima i standardima za imenovanje članova Skupštine javnih preduzeća čiji je osnivač Grad Sarajevo,⁶ a nakon provedenog javnog konkursa, u Skupštinu Društva, na mandatni period od četiri godine imenovani su predsjednica Arijana Huseinović-Ajanović i članice Sabira Jablan i Emira Huskić. Odlukom Gradskog vijeća Grada Sarajeva od 26. 6. 2023. godine predsjednica Skupštine je na lični zahtjev razriješena dužnosti, a Gradsko vijeće Grada Sarajeva je Odlukom od 27. 9. 2023. godine za predsjednicu Skupštine imenovalo Aidu Bajramović, na period do isteka mandata članova Skupštine koji su imenovani prilikom imenovanja saziva Skupštine.

U skladu s Poslovníkom o radu Skupštine od 24. 10. 2017. godine,⁷ sjednice Skupštine se održavaju najmanje tromjesečno. Tokom 2023. godine održano je 26 sjednica na kojima su razmatrani i usvojeni: Izvještaj o radu i poslovanju za 2022. godinu koji uključuje finansijski izvještaj i izvještaj revizora, izvještaj o radu Nadzornog odbora za 2022. i izvještaj o radu Odbora za reviziju za 2022. godinu, odluka o raspodjeli dobiti za 2022. godinu, Odluka o usvajanju revidiranog finansijskog plana za 2023. godinu, izmjene i dopune sistematizacije radnih mjesta, informacija o mjesečnim bilansima stanja i uspjeha tokom 2023. godine, informacija o novčanoj pomoći radnicima, te su donesene Odluke o izmjenama i dopunama plana nabavki za 2023. godinu, o davanju saglasnosti na Pravilnik o javnim nabavkama, kao i davanju saglasnosti na Odluke o korištenju objekta Vijećnice (aula i fasada objekta) za događaje od posebnog državnog, historijskog i humanitarnog značaja. Također, na posljednjoj sjednici u 2023. godini koja je održana 27. 12. 2023. godine, Skupština je razmatrala i usvojila Odluku o odobravanju finansijskog plana i plana poslovanja za 2024. godinu, Odluku o odobravanju plana nabavki za 2024. godinu, Odluku o davanju saglasnosti na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, i Odluku o davanju saglasnosti na izmjene i dopune Pravilnika o radu.

Nadzorni odbor imenuje Skupština i sastoji se od predsjednika i dva člana. Nadzorni odbor čine: Selma Demirović – predsjednica, Edin Kapo – član i Ajla Mrnjavac – članica. Odlukom Skupštine od 12. 1. 2022. godine,⁸ na osnovu odredbi Statuta Društva, Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima FBiH i Zakona o privrednim društvima, a nakon provedenog javnog konkursa, imenovani su na mandatni period od četiri godine, počev od 13. 1. 2022. godine. U skladu sa Statutom i Poslovníkom o radu Nadzornog odbora od 5. 10. 2017. godine,⁹ sjednice Nadzornog odbora se održavaju najmanje tromjesečno. Tokom 2023. godine održano je 15 sjednica na kojima su razmatrani i usvojeni: Izvještaj o radu Nadzornog odbora za 2022. godinu, Izvještaj o radu Odbora za reviziju za 2022. godinu, Izvještaj o radu i poslovanju za 2022. godinu koji uključuje finansijski izvještaj, izvještaj Nadzornog odbora i Odbora za reviziju i revizora, mišljenje na prijedlog odluke o raspodjeli dobiti za 2022. godinu, Odluka o usvajanju godišnjeg finansijskog obračuna za 2022. godinu, Odluke o davanju saglasnosti na izmjene i dopune cjenovnika žičare, o formiranju cijena žičare za „Family Day“, državne i vjerske praznike, i popusta na povratnu kartu. Također, razmatrani su i periodični izvještaji o radu Odbora za reviziju i informacije o provedenim postupcima javnih nabavki, mjesečne informacije o poslovanju Društva tokom 2023. godine, i informacija o isplati novčane nagrade radnicima Društva.

Upravu Društva čini direktor Bakir Hadžiomerović koji je imenovan Odlukom Nadzornog odbora¹⁰ na mandatni period od četiri godine, počev od 4. 2. 2022. godine, a nakon provedenog javnog konkursa. U skladu sa Statutom, Upravu Društva čini direktor koji se bira i imenuje na osnovu javnog konkursa, a kojeg imenuje i razrješava Nadzorni odbor.

⁵ „Sl. novine Kantona Sarajevo“, br. 45/21

⁶ „Sl. novine Kantona Sarajevo“, br. 27/21

⁷ Skupština Društva je 25. 10. 2022. godine donijela Izmjene i dopune Poslovníka o radu Skupštine.

⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 5/22

⁹ Nadzorni odbor Društva je 4. 2. 2022. godine donio Izmjene i dopune Poslovníka o radu Nadzornog odbora.

¹⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 14/22

Odbor za reviziju sastoji se od tri članice i čine ga: Dženana Jašarević – predsjednica, i članice Irma Efendić Adžajlić i Aida Pinjo, koje su imenovane Odlukom Skupštine Društva¹¹ na mandatni period od četiri godine, počev od 31. 3. 2022, nakon provedenog javnog konkursa. U skladu s Poslovníkom o radu Odbora za reviziju od 19. 10. 2017. godine, sjednice se održavaju mjesečno. U 2023. godini održano je 12 sjednica Odbora za reviziju na kojima su razmatrani i usvojeni Plan rada Odbora za reviziju za 2023. godinu i Izvještaj o radu Odbora za reviziju za 2022. godinu. Odbor za reviziju je razmatrao: mjesečne informacije o poslovanju Društva, periodične informacije o provedenim postupcima javnih nabavki sa uvidom u dokumentaciju za pojedine postupke javnih nabavki, informacija o godišnjem finansijskom obračunu za 2022. godinu, izvještaj eksternog revizora za 2022. godinu, Izvještaj o radu i poslovanju za 2022. godinu koji uključuje finansijski izvještaj, izvještaj Nadzornog odbora i Odbora za reviziju i revizora, te je dato mišljenje na prijedlog odluke o raspodjeli dobiti za 2022. godinu i donesena odluka o imenovanju eksternog revizora za 2023. godinu. Pripremljeni su mjesečni izvještaji o radu za Nadzorni odbor i Izvršena je revizija godišnjeg obračuna i kontrola usklađenosti poslovanja i funkcioniranja organa Društva u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, drugim relevantnim propisima i osnovnim principima korporativnog upravljanja.

Interna revizija

Društvo nije formiralo odjel interne revizije, jer ne zapošljava više od 100 radnika, te nema ovu obavezu shodno Zakonu o javnim preduzećima u FBiH. Međutim, u skladu sa članom 86. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, kao subjekt od javnog interesa, Društvo je obavezno uspostaviti i osigurati funkcionisanje odjela interne revizije i obavezno je imati u radnom odnosu najmanje jednog ovlaštenog internog revizora, sa važećom licencom. Društvo nije izvršilo usklađivanje Statuta u dijelu koji se odnosi na obavezu uspostave odjela interne revizije, kako je to propisano Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji nisu sistematizovana radna mjesta odjela interne revizije.

Interna revizija je jedna od komponenti sistema internih finansijskih kontrola, koju uspostavlja rukovodilac korisnika javnih sredstava s ciljem da osigura zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje javnim sredstvima, kao i da se osigura njihova kontrola.

Društvo nije formiralo odjel za internu reviziju u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, niti je Statutom i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji definisano njegovo uspostavljanje i funkcionisanje.

Preporuke:

- **Statutom i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta propisati uspostavljanje i funkcionisanje odjela interne revizije.**

Prevenција korupcije

Društvo je 22. 12. 2022. godine, u skladu sa članom 55. Zakona o prevenciji i suzbijanju korupcije u Kantonu Sarajevo,¹² sačinilo Plan integriteta i dostavilo ga Uredu za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom. Izvještaj o provođenju Plana integriteta za 2023. godinu je sačinjen 28. 3. 2024. i dostavljen Uredu za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom u skladu sa članom 61. navedenog Zakona do 31. 3. tekuće, za prethodnu godinu.

Transparentnost rada

U skladu sa članom 2. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH, Društvo je obavezno objavljivati informacije o svojoj organizacionoj strukturi i finansijskom poslovanju putem internet-stranice kako bi ih učinilo dostupnim javnosti. Uvidom u dostupne informacije na internet-stranici, utvrdili smo da je Društvo postupilo po preporuci koja je data u Pismu menadžmentu, nakon obavljene prethodne revizije, i objavilo informacije propisane Zakonom.

¹¹ „Sl. novine FBiH“, br. 30/22

¹² „Sl. novine Kantona Sarajevo“, br. 35/22, 44/22 i 52/22

5. OBAVLJANJE POSLOVA IZ NADLEŽNOSTI

Odlukom Gradskog vijeća Grada Sarajeva o osnivanju javnog preduzeća za upravljanje, zaštitu i održavanje objekata Grada Sarajeva i obavljanje komunalnih i drugih djelatnosti od javnog interesa Grada Sarajeva propisani su djelatnost i razlozi osnivanja Društva. Osnovna djelatnost je upravljanje, zaštita i održavanje objekata u vlasništvu Grada Sarajeva, odnosno objekata i imovine datih na privremeno ili trajno korištenje ili upravljanje Gradu Sarajevu, i obavljanje komunalnih i drugih djelatnosti od javnog interesa u nadležnosti Grada Sarajeva.

Društvo na osnovu ugovora zaključenih sa Gradom Sarajevu upravlja objektima Vijećnica i žičara. Također, na osnovu odluke Grada, Društvo su dati na upravljanje i dva javna toaleta u Vilsonovom šetalištu i kompleks Bijele Tabije.

Ugovorom od 17. 10. 2016. godine zaključenim sa Gradom Sarajevu o načinu prenosa upravljanja, zaštite i održavanja objekata Grada Sarajeva i obavljanju komunalnih djelatnosti od javnog interesa Grada Sarajeva, kao i aneksom ugovora od 24. 1. 2017. godine, Društvu su na daljnje upravljanje dati objekti Vijećnica i žičara. Ugovorom je definisano da se objekt Vijećnice Društvu daje na upravljanje bez naknade, te se prenose ovlasti za preduzimanje potrebnih mjera u cilju zaštite funkcionalnog održavanja objekta Vijećnice i mogućnost davanja u zakup za potrebe održavanja manifestacija od naučnog, kulturno-historijskog i javnog značaja, kao i prodaje i naplate ulaznica za posjetu objektu Vijećnice. Također, ugovorom je definisano da se žičara i prateći objekti nakon izgradnje i puštanja u pogon povjeravaju Društvu bez naknade na upravljanje, održavanje i zaštitu.

6. PLANIRANJE I IZVJEŠTAVANJE

6.1 Izrada i donošenje plana poslovanja

Društvo je u skladu s članom 22. Zakona o javnim preduzećima u FBiH i odredbama Statuta Društva izradilo trogodišnji plan poslovanja za period 2022–2024. koji je Skupština usvojila 23. 2. 2022. godine. **Trogodišnji plan poslovanja za period 2022-2024, kao i trogodišnje planove u prethodnim periodima, Društvo nakon usvajanja nije dostavljalo Uredu za reviziju institucija u FBiH. Nakon date preporuke u Pismu menadžmentu o uočenim nedostacima iz prethodne revizije za 2023. godinu, Trogodišnji plan poslovanja je 28. 2. 2024. dostavljen Uredu za reviziju institucija u FBiH.**

Finansijski plan i plan poslovanja za 2023. Skupština Društva je usvojila 16. 12. 2022. godine. Rebalans plana za 2023. je izrađen u novembru 2023, koji je Skupština usvojila 23. 11. 2023. godine.

Planirani i ostvareni pokazatelji iz finansijskog plana dati su u tabeli:

KM

Red. br.	Pozicija	Ostvareno u 2022. god.	Plan za 2023. god.	Rebalans plana za 2023. god.	Ostvareno u 2023. god.	Indeks (6/3)x100	Indeks (6/5)x100
1	2	3	4	5	6	7	8
I	Prihodi	4.644.402	4.647.816	5.208.532	5.296.536	114,04	101,69
II	Rashodi	3.009.978	3.636.187	3.574.701	3.557.539	118,19	99,52
III	Dobit prije poreza (I-II)	1.634.424	1.011.629	1.633.831	1.738.997	106,40	106,44

Ukupno ostvareni prihodi u 2023. godini iskazani su u iznosu od 5.296.536 KM i veći su u odnosu na plan za 88.004 KM, a u odnosu na prethodnu godinu za 652.134 KM. Povećanje ukupnog prihoda u odnosu na prethodnu godinu u najvećem dijelu je rezultat povećanja prihoda od žičare zbog većeg broja korisnika usluga prevoza žičarom tokom 2023. godine.

Ukupni rashodi iskazani su u iznosu od 3.557.539 KM, što je manje u odnosu na plan za 17.162 KM, a u odnosu na prethodnu godinu više za 547.561 KM. Povećanje ukupnih rashoda u odnosu na prethodnu godinu u najvećem dijelu je posljedica povećanja rashoda troškova plaća i ostalih ličnih primanja radnika, i manjim dijelom rashoda sirovina i materijala.

6.2 Izvještavanje

Izvještaje o poslovanju Uprava sačinjava i podnosi na razmatranje polugodišnje i godišnje Nadzornom odboru, a godišnje Skupštini Društva na usvajanje. Skupština je 29. 4. 2024. usvojila izvještaj o radu i poslovanju za 2023. godinu.

7. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Godišnje finansijske izvještaje za 2023. Društvo je sačinilo i dostavilo nadležnim organima i institucijama u skladu s važećim propisima i u utvrđenom roku. Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 23. 2. 2024. godine, koji su sačinjeni i dostavljeni nadležnim organima 27. 2. 2023. godine, kao i izmijenjene izvještaje koji su sačinjeni i odobreni 12. 3. 2024. i dostavljeni nadležnim organima 15. 3. 2024. godine. Skupština Društva je 29. 4. 2024. usvojila Izvještaj o radu i poslovanju za 2023, koji uključuje finansijski izvještaj, izvještaj Nadzornog odbora, Odbora za reviziju i izvještaj revizora.

7.1 BILANS USPJEHA – IZVJEŠTAJ O UKUPNOM REZULTATU ZA PERIOD

7.1.1 Prihodi

Struktura ostvarenih prihoda u obračunskom periodu iskazana je kako slijedi: KM

	1. 1.-31. 12. 2023.	1. 1.-31. 12. 2022.
PRIHODI	5.296.536	4.644.402
Prohodi iz ugovora s kupcima	4.739.700	4.151.411
Prihodi od pruženih usluga na domaćem tržištu	4.707.703	4.151.411
Prihodi od pruženih usluga povezanim stranama	31.997	-
Ostali prihodi i dobiti	556.836	492.991

Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama propisane su politike priznavanja i vrednovanja prihoda. Društvo priznaje prihode, shodno principima MSFI-ja 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima, u trenutku pružanja usluga kada je značajan dio rizika i koristi od vlasništva prešao na kupca, kada je izvjesno da će transakcija biti praćena prilivom ekonomske koristi i kad se iznos prihoda može pouzdano izmjeriti po osnovu fakturiranih i od kupca prihvaćenih potraživanja. Vrednovanje, odnosno mjerenje prihoda se vrši po fer vrijednosti primljene naknade ili potraživanja.

7.1.1.1 Prihodi iz ugovora sa kupcima

Prihodi iz ugovora sa kupcima iskazani su u iznosu od 4.739.700 KM i najvećim dijelom se odnose na prihode od pruženih usluga nepovezanim stranama na domaćem tržištu.

	1. 1.-31. 12. 2023.	1. 1.-31. 12. 2022.
PRIHODI OD PRUŽENIH USLUGA	4.739.700	4.151.411
Prihodi od prodaje ulaznica – Sarajevska žičara	4.126.448	3.607.705
Prihodi od prodaje ulaznica i organizacije događaja – Vijećnica	593.208	524.508
Prihodi od prodaje ulaznica – Bijela Tabija	18.055	17.220
Prihodi od prodaje - ostalo	1.989	1.978

Prihodi koje Društvo ostvaruje su prihodi od pruženih usluga i najvećim dijelom se odnose na pružene usluge prevoza Sarajevskom žičarom, posjete i organizacija događaja u prostoru Gradske Vijećnice, te posjete kompleksu Bijele Tabije. U odnosu na prethodnu godinu veći su za 588.289 KM ili 14,17%, od čega se najznačajnije povećanje od 518.743 KM odnosi na prihode od usluga prevoza Sarajevskom žičarom zbog povećanog broja korisnika usluga tokom 2023. godine. Broj prodatih ulaznica žičare u 2023. godini bio je 372.329, što je za 14.698 više u odnosu na prethodnu godinu, kada je prevezeno 357.631 putnika. Broj prodatih ulaznica za posjete Gradskoj Vijećnici tokom 2023. godine bio je 34.047, što je više za 4.155 u odnosu na prethodnu godinu kada je ostvareno 29.892 posjeta Vijećnici, a broj prodatih ulaznica za kompleks Bijele Tabije u 2023. godini je 4.224, što je više za 666 u odnosu na prethodnu godinu kada je ostvareno 3.558 posjeta. Također, tokom 2023. godine broj organizovanih manifestacija odnosno komercijalnih događaja od Društva u Gradskoj Vijećnici je 108, što je za jedan više u odnosu na prethodnu godinu kada je organizovano 107 događaja.

Pravilnikom o uvjetima i načinu formiranja cijena od 11. 6. 2018. godine propisano je da se cijene formiraju prema uvjetima tržišta i da saglasnost za formiranje cijena daje Nadzorni odbor na prijedlog direktora. Za usluge koje Društvo pruža sačinjava se cjenovnik koji je javno dostupan korisnicima usluga putem web stranice. Nadzorni odbor je na prijedlog direktora tokom 2023. godine donosio odluke o davanju saglasnosti na izmjene i dopune cjenovnika žičare, o formiranju cijena žičare za „Family Day“, i popusta na povratnu kartu povodom obilježavanja više događaja kao što su: međunarodni praznik rada, dan nezavisnosti Bosne i Hercegovine, dan državnosti Bosne i Hercegovine i obilježavanje vjerskih praznika i dr. Cjenovnikom karata za prevoz žičarom na koju je Nadzorni odbor dao saglasnost 5. 5. 2022. godine i koji je bio na snazi do 15. 12. 2023. godine propisano je da je povratna karta za nerezidente u iznosu od 20 KM, jednosmjerna karta za nerezidente 15 KM, povratna karta za rezidente sa uračunatim popustom 6 KM, jednosmjerna karta za rezidente sa uračunatim popustom 4 KM, doplata za bicikl u jednom smjeru i doplata za kućnog ljubimca su 4 KM, a zakup kabine uz povratnu kartu je 200 KM. Izmjenama i dopunama cjenovnika žičare od 15. 12. 2023. godine izmijenjene su slijedeće cijene, i to: cijena povratne karte za nerezidente je 30 KM, jednosmjerna karta za nerezidente je 20 KM, cjenovnik je dopunjen za doplatu za električni romobil u jednom smjeru od 4 KM i zakup kabine uz povratnu kartu je 300 KM. Nadzorni odbor na sjednici od 29. 11. 2023. godine dao saglasnost na izmjene i dopune cjenovnika sa početkom primjene od 15. 12. 2023. godine. Cjenovnikom žičare su propisane i cijene oglašavanja na objektima žičare od kojih su najniže cijene oglašavanja na gornjem dijelu portala blagajne od 292 KM, a najviša cijena od 4.680 KM je za oglašavanje na bočnim portalima u čekaonici ispred blagajne i panel bilbordima.

Cjenovnikom Gradske Vijećnice propisano je da je pojedinačna karta posjete i obilaska Vijećnice 10 KM, grupna karta za deset i više osoba 8 KM, cijena karte za djecu, studente, penzionere i osobe sa posebnim potrebama je 5 KM i grupna karta za djecu, studente, penzionere i osobe sa posebnim potrebama je 3 KM. Cjenovnikom su propisane i cijene iznajmljivanja opreme i prostora u Vijećnici od kojih su najniže cijene najma restoranske i multimedijalne sale u suterenu od 1.170 KM, a najviša cijena od 9.000 KM je za najam Aule i svečanog salona sa pratećim prostorijama i upotrebom restorana. Nadzorni odbor je na cjenovnik dao saglasnost 5. 5. 2022. godine.

Razmatranjem usklađenosti računovodstvene politike Društva u priznavanju prihoda sa zahtjevima primjenjivih standarda finansijskog izvještavanja utvrdili smo da Društvo suštinski primjenjuje zahtjeve MSFI-ja 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima pri sačinjavanju finansijskih izvještaja, ali i da računovodstvene politike nisu u skladu sa MSFI-jem 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima, jer politikama nije propisano priznavanje prihoda koji definiše primjenu modela koji se sastoji od pet koraka: utvrđivanje ugovora sa kupcem, identifikacija prava svake strane u pogledu roba ili usluga koje se prenose, određivanje cijene transakcije, alokacija cijene transakcije na pojedine obaveze u ugovoru i priznavanje prihoda (kontinuirano, tokom vremena ili u određenom trenutku).

Na osnovu uzorka i uvidom u ugovore, izlazne račune i pripadajuće evidencije poslovnih događaja, utvrđeno je da se prihodi priznaju u periodu na koji se odnose. Izlazni računi se pripremaju i evidentiraju u skladu sa važećim cjenovnicima i zaključenim ugovorima sa kupcima. Navedenim revizorskim procedurama nisu identifikovani oni prihodi koji ne zadovoljavaju zahtjev za priznavanje u skladu sa MSFI-jem 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima.

Društvo najznačajniji dio prihoda ostvaruje od usluga prevoza putnika žičarom, pri čemu koristi automatizovan sistem za pripremu izlaznih računa u kojem su pohranjene cijene usluga na koje saglasnost daje Nadzorni odbor, i kojim se osigurava da iznosi izlaznih računa budu u skladu sa važećim cjenovnikom. Najznačajniji obim ostvarenih prihoda od izvršenih usluga putem prodaje karata se vrši na pet prodajnih mjesta, od kojih se tri odnose na žičaru, jedno na Bijelu tabiju i jedno prodajno mjesto u Vijećnici. Na kraju dana se zaključuju dnevnicu blagajne sa iskazanim dnevnim iznosima prodaje kao i brojem i vrstom prodatih ulaznica i brojem transakcija bilo da se radi o gotovinskom ili bezgotovinskom plaćanju putem kartica. Na osnovu ovih informacija se vrši evidentiranje poslovnih promjena, te su na navedeni način implementirane kontrole izlaznih računa u cilju obezbjeđenja da obračunati iznosi budu u skladu sa važećim cjenovnikom a evidencije poslovnih događaja u skladu sa ostvarenim prometima. Prihodi od organizacije događaja u Vijećnici se realizuju na osnovu zaključenih ugovora sa kupcima i za 2023. godinu su ostvareni u iznosu od 333.436 KM.

Revizijskim procedurama je obuhvaćeno testiranje prihoda uvidom u ugovore, izlazne fakture i pripadajuće evidencije, odnosno testiranje priznavanja prihoda u odgovarajućem periodu, usklađenost sa važećim ugovorima i cjenovnicima, kao i potpunost i tačnost objava povezanih s prihodima, na osnovu kojih smo utvrdili da Društvo priznaje prihode od ugovora sa kupcima u skladu sa zahtjevima sadržanim u MSFI-ju 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima. Međutim, računovodstvenim politikama Društvo nije u potpunosti propisalo priznavanje prihoda uz primjenu svih kriterija za identifikiranje ugovora sa kupcima koji definiše primjenu modela koji se sastoji od pet koraka u skladu sa tačkom 9. MSFI-ja 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima.

Preporuka:

- ***Računovodstvenim politikama propisati priznavanje prihoda uz primjenu svih kriterija za identifikiranje ugovora u skladu sa MSFI-jem 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima.***

7.1.1.2 Ostali prihodi i dobiti

Ostali prihodi i dobiti iskazani su u iznosu od 556.836 KM od kojih su najznačajniji odgođeni prihodi od donacija za stalna sredstva u iznosu od 378.394 KM (građevine, postrojenja i oprema žičare) koji se iskazuju u skladu sa MRS 20 - Računovodstvo državnih bespovratnih davanja i objavljivanje državne pomoći, i prihodi od najma prostora i prostora za oglašavanje na žičari u iznosu od 158.178 KM.

Prihodi od najma su iskazani u iznosu od 158.178 KM i odnose se na najam prostora žičare u iznosu od 109.696 KM i najam prostora za oglašavanje žičare u iznosu od 48.482 KM. Ukupni prihodi od najma prostora žičare (109.696 KM) ostvareni su na osnovu ugovora zaključenih sa: „Kraft“ d.o.o. Sarajevo (81.355 KM) za najam poslovnog prostora - restoran i terasa uz mjesečnu naknadu od 12% ukupnog mjesečnog prometa, MD Family“ d.o.o. Sarajevo (13.468 KM) za najam prostora unutar zgrade dolazne stanice žičare, „Juice & Smoothies“ d.o.o. Sarajevo (6.000 KM) za najam prostora unutar zgrade polazne stanice žičare i „BH TELECOM“ d.d. Sarajevo (8.873 KM) za najam prostora na krovu zgrade dolazne stanice žičare. Ukupni prihodi od najma prostora za oglašavanje žičare (48.482 KM) realizovani su na osnovu zaključenih ugovora za najam prostora za emitovanje reklamnog sadržaja u objektima žičare i za najam reklamnih mjesta na gondolama, od kojih su najznačajniji prihodi ostvareni sa „EDUTEH“ d.o.o. Sarajevo (26.250 KM) i „Via Media“ d.o.o. Sarajevo (17.920 KM). **Na osnovu uvida u dokumentaciju na bazi uzorka i pripadajuće evidencije poslovnih događaja, utvrđeno je da se ostali prihodi i dobiti priznaju u skladu sa primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja.**

7.1.2 Rashodi

Struktura ostvarenih rashoda, iskazana u finansijskim izvještajima, je sljedeća:

	1. 1. – 31. 12. 2023.	1. 1. – 31. 12. 2022.
RASHODI	3.557.539	3.009.978
Poslovni rashodi	3.548.454	3.003.096
Troškovi sirovina i materijala	96.904	57.708
Troškovi energije i goriva	276.398	273.419
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	2.184.300	1.718.782
Amortizacija	485.333	470.940
Troškovi primljenih usluga	338.548	358.705
Ostali poslovni rashodi i troškovi	166.971	123.542
Ostali rashodi i gubici	9.085	6.882
Gubici od dugoročne nefinansijske imovine	45	1.287
Gubici od finansijske imovine	8.997	0
Finansijski rashodi	43	40
Ostali rashodi i gubici	0	5.555

7.1.2.1 Poslovni rashodi

Poslovni rashodi iskazani su u iznosu od 3.548.454 KM i veći su u odnosu na prethodnu godinu za 545.358 KM, od čega se najznačajnije povećanje odnosi na troškove plaća i ostalih ličnih primanja.

7.1.2.2 Troškovi sirovina i materijala

Troškovi sirovina i materijala iskazani su u iznosu od 96.904 KM, a odnose se na utrošene sirovine i materijal (37.692 KM), rezervne dijelove (44.359 KM) i otpis sitnog inventara, ambalaže i autoguma (14.853 KM).

Društvo sirovine i materijal nabavlja nakon provedenih postupaka javnih nabavki i na osnovu zaključenih ugovora sa dobavljačima. Utrošene sirovine i materijal odnose se na potrošni materijal za obavljanje redovnih aktivnosti na održavanju objekata Vijećnice i žičare, kancelarijski materijal, materijal za čišćenje i radnu i zaštitnu odjeću, a troškovi rezervnih dijelova odnose se najvećim dijelom na ugradnju rezervnih dijelova na održavanju, servisiranju i popravkama na žičari. Trošak sirovina i materijala nastaje na osnovu primljene fakture dobavljača, izdavanjem rezervnih dijelova koji se vode po prosječnim cijenama te stavljanjem sitnog inventara u upotrebu uz primjenu 100% metode otpisa. **Revizijom su utvrđeni nedostaci kod provedenog postupka nabavke rezervnih dijelova i zaključenog ugovora sa dobavljačem „Furlani“ d.o.o. Slovenija, što je detaljnije pojašnjeno pod tačkom 8. Izvještaja.**

7.1.2.3 Troškovi energije i goriva

Troškovi energije i goriva iskazani su u iznosu od 276.398 KM, a odnose se na troškove električne energije (178.979 KM), plina (88.176 KM), ulja i maziva (5.091 KM) i goriva za vozila (4.152 KM).

Troškovi električne energije iskazuju se po ispostavljenim računima JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo za mjerna mjesta brdska stanica žičara, pogon žičare, Vijećnica, a troškovi plina za grijanje po računima „Sarajevogas“ d.o.o. Sarajevo.

Društvo u toku 2023. godine nije imalo donesen interni akt vezano za praćenje i evidenciju potrošnje goriva, a 8. 4. 2024. godine direktor Društva je donio Odluku o utvrđivanju normativa potrošnje goriva za službena vozila kojom su utvrđeni normativi potrošnje te praćenje i izvještavanje o potrošnji za svako vozilo. Prema dostavljenim podacima o vozilima, Društvo koristi dva vozila za koja izdaje i popunjava putne naloge u skladu sa Pravilnikom o obveznom sadržaju i načinu popunjavanja obrasca putnog naloga, a ukupni troškovi goriva iznosili su 4.152 KM.

7.1.2.4 Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja

Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja iskazani su u iznosu od 2.184.300 KM sa sljedećom strukturom:

	u KM
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	2.184.300
Bruto plaće zaposlenih	1.778.034
Troškovi službenih putovanja	5.546
Troškovi ostalih primanja, naknada i materijalnih prava zaposlenih	340.495
Troškovi ostalih angažovanih fizičkih lica, uključujući članove odbora	60.225

Bruto plaće zaposlenih iskazane su u iznosu od 1.778.034 KM a odnose se na obračunate neto plaće (1.025.487 KM), doprinose u vezi sa plaćama (668.430 KM) i porez na dohodak (84.117 KM).

Plaća i naknade plaća regulisane su Zakonom o radu, Pravilnikom o radu od iz 2019. godine (sa izmjenama i dopunama) i ugovorom o radu sa pojedinačnim zaposlenikom. Prema pravilniku o radu plaća radnika za obavljeni rad i vrijeme provedeno na radu sastoji se od osnovne neto plaće, dijela plaće za radni učinak, uvećanja plaće i umanjenja neto plaće za porez na dohodak. Osnovna neto plaća utvrđuje se množenjem osnovice na plaću i koeficijenta radnog mjesta utvrđenog Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Osnovica se utvrđuje množenjem najniže neto satnice utvrđene Općim kolektivnim ugovorom (2,31 KM) sa fondom radnih sati u mjesecu. Izmjenama i dopunama Pravilnika o radu iz decembra 2023. godine utvrđena je neto satnica u iznosu od 2,66 KM koja je u primjeni od januara 2024. godine. Sva radna mjesta utvrđena su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i razvrstavaju se na osam grupa za koje su utvrđeni rasponi koeficijenata i to: I grupa – NK (1,7 – 2,1), II grupa - KV (2,2), III grupa - VKV, SSS (2,3-3,5), IV grupa - VŠS (2,8-3,6), V grupa – VSS (3,7-4,2), VI grupa – VSS (4,3-4,9), VII grupa VSS – najsloženiji rukovodeći poslovi (5,0 – 5,7) i VSS – odgovorno lice Društva – koeficijent se utvrđuje Ugovorom sa Nadzornim odborom. Na osnovu prethodno utvrđenih grupa Pravilnikom je utvrđen koeficijent za svako radno mjesto pojedinačno.

Pravilnikom o radu utvrđeno je da je poslodavac obavezan voditi evidenciju o radnicima i drugim licima angažovanim na radu, matičnu evidenciju i podatke o radnom vremenu u skladu sa Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu. Uvidom u evidencije o prisustvu na poslu utvrdili smo da se tokom godine evidencije nisu vodile na propisanim obrascima, a od novembra 2023. godine evidentiranje prisustva na poslu se vrši na propisanim obrascima i u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu.

Izmjenama i dopunama Pravilnika o radu od 8. 9. 2023. godine utvrđeno je da poslodavac može radnicima, u skladu sa materijalnim mogućnostima, a na osnovu postignutih rezultata rada, jednom u toku kalendarske godine izvršiti isplatu prosječne plaće isplaćene u FBiH u prethodna tri mjeseca ili prosječne plaće radnika preduzeća u zavisnosti šta je povoljnije za radnika. Na osnovu Odluke direktora od 12. 9. 2023. godine, obračun i isplata jedne prosječne plaće za 58 radnika, sa izuzećem za direktora, izvršena je 13. 9. 2023. godine u neto iznosu od 80.842 KM, a isplata pripadajućih doprinosa izvršena je zajedno sa obračunom i isplatom plaće za septembar.

Ugovorom o radno-pravnom statusu direktora Društva od 3. 2. 2022. godine utvrđena je osnovna mjesečna neto plaća u iznosu od tri prosječne neto plaće isplaćene u FBiH u prethodna tri mjeseca, prema posljednjem podatku Federalnog zavoda za statistiku.

U toku 2023. godine najviša neto plaća isplaćena je u iznosu od 4.354 KM, najniža 702 KM a prosječna plaća na nivou Društva iznosi 1.329 KM.

Revizijom su obuhvaćene plaće za mart, septembar i decembar 2023. godine te uvidom u odabrani uzorak utvrđeno je da je obračun i isplata plaća izvršena u skladu sa internim aktima Društva.

Troškovi ostalih primanja, naknada i materijalnih prava zaposlenih (340.495 KM) odnose se na naknade za ishranu u toku rada (164.295 KM), prevoz na posao i sa posla (26.837 KM), regres za godišnji odmor (35.438 KM), nagrade i pokloni zaposlenim (89.583 KM) i ostale naknade troškova zaposlenih (24.342 KM).

Pravilnikom o radu utvrđeno je pravo radnika na **naknadu za ishranu u toku rada** u visini od 1% prosječne plaće isplaćene u FBiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku. U toku 2023. godine troškovi toplog obroka iskazani su u iznosu od 164.295 KM.

Radnik čije je mjesto stanovanja udaljeno od mjesta rada najmanje 2 km, ima pravo na **naknadu troškova prevoza na posao i sa posla** u visini mjesečne karte gradskog, prigradskog odnosno međugradskog saobraćaja, a u toku godine troškovi prevoza iskazani su u iznosu od 26.837 KM.

Regres za godišnji odmor obračunat je i isplaćen u skladu sa Pravilnikom o radu i na osnovu Odluke direktora od 30. 5. 2023. godine u visini od 50% prosječne plaće isplaćene u FBiH u posljednja tri mjeseca, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku. Uvidom u obračun i isplatu regres je isplaćen u ukupnom iznosu od 35.438 KM, odnosno po 611 KM za 58 zaposlenika.

Troškovi nagrada i poklona zaposlenima (89.583 KM) odnose se na isplatu novčane pomoći (75.600 KM) i poklona povodom vjerskih i ostalih praznika (13.983 KM). **Uredbom o isplati pomoći od strane poslodavca¹³ uređeno je pravo na isplatu pomoći od strane poslodavca u iznosu od 2.520 KM, a koja se ne smatra plaćom ili naknadom plaće. Naknada se može isplatiti u šest dijelova ili jednokratno, svim zaposlenicima koji su zatečeni u radnom odnosu na dan isplate pomoći, a poslodavac je dužan donijeti akt kojim će se urediti način isplate. Na osnovu Odluke direktora o isplati novčane pomoći radnicima Društva od 14. 12. 2023. godine izvršena je isplata prvog dijela 15. 12. 2023. godine u iznosu od 1.260 KM za 60 zaposlenika u ukupnom iznosu od 75.600 KM.** Preostali dio će se isplatiti u periodu od marta do juna 2024. godine u četiri dijela po 315 KM. Pravilnikom o radu poslodavac može radniku ili djetetu radnika dati poklon u novcu povodom državnih, vjerskih i drugih praznika i jubileja firme s tim da ukupna vrijednost poklona na godišnjem nivou ne prelazi 50% prosječne mjesečne plaće na nivou FBiH. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da je Društvo u skladu da Pravilnikom vršilo isplate radnicima povodom vjerskih praznika (po 100 KM) i Dana žena (50 KM).

Ostale naknade troškova zaposlenih (19.942 KM) odnose se na naknade troškova liječenja i sahrana (17.217 KM), stručnog usavršavanja (4.400 KM) i kotizacija za seminare, savjetovanje, simpozije (2.725 KM). Pravilnikom o radu je utvrđeno da se radniku isplaćuje pomoć u slučaju teške invalidnosti, bolesti i hirurških intervencija u visini tri prosječne plaće radnika isplaćene u prethodna tri mjeseca ili tri prosječne neto plaće u FBiH prema posljednjem statističkom podatku, a u slučaju sahrane u visini stvarnih troškova sahrane a najviše do iznos dvije prosječne plaće isplaćene u FBiH prema posljednjim statističkim podacima.

Troškovi ostalih angažovanih fizičkih lica, uključujući članove odbora (60.225 KM) odnose se na troškove naknada članovima odbora, komisija i sl. (51.831 KM) i fizičkih lica po osnovu ugovora o djelu (8.393 KM).

Odlukom o imenovanju i davanju ovlaštenja za vršenje funkcije predsjednika i članova Skupštine Društva utvrđena je mjesečna naknada predsjednika i članova Skupštine u iznosu od 450 KM. Ugovorima o obavezama i pravima u obavljanju svojih dužnosti predsjednicima i članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju utvrđene su mjesečne naknade u iznosu od 350 KM.

Troškovi naknada fizičkim licima po osnovu ugovora o djelu (8.393 KM) odnose se na obračunate naknade po osnovu zaključena dva ugovora o djelu za usluge muzičkog performansa i ustupanja fotografija.

¹³ „Sl. novine FBiH“, broj 96/23

7.1.2.5 Amortizacija

Troškovi amortizacije iskazani su u iznosu od 485.333 KM, a odnose se na obračunatu amortizaciju nematerijalne imovine (25.837 KM), građevinskih objekata (378.886 KM), postrojenja i opreme (45.167 KM), alata, pogonskog i kancelarijskog namještaja (15.951 KM) i transportnih sredstava (19.492 KM).

7.1.2.6 Troškovi primljenih usluga

Troškovi primljenih usluga iskazani su u iznosu od 338.548 KM, od kojih su najznačajniji troškovi usluga održavanja objekata (117.698 KM), neproizvodnih usluga (95.242 KM), zaštite i sigurnosti objekata (49.696 KM) i održavanja IT sistema (30.886 KM).

Troškovi usluga održavanja objekata (117.698 KM) odnose se najvećim dijelom na troškove održavanja, servisiranja, popravki i čišćenja. Za ove usluge Društvo provodi postupke javnih nabavki. Najznačajnije usluge održavanja odnose se na održavanje i servisiranje žičare za koje Društvo ima zaključene ugovore sa dobavljačima „Furlani“ d.o.o. Slovenija (51.320 KM) i „WPK“ Austrija (18.581 KM). U toku 2023. godine Društvo je dobilo u nadležnost čišćenje javnog toaleta te je za usluge čišćenja putem otvorenog postupka provelo dodatnu nabavku i zaključilo ugovor sa dobavljačem „Kristal“ d.o.o. sa kojim je zaključen i prvi ugovor. Ukupna vrijednost zaključenih ugovora iznosi 75.951 KM. Uvidom u fakture iz odabranog uzorka utvrdili smo da su troškovi usluga održavanja objekata nastali u skladu sa zaključenim ugovorima, odnosno po cijenama koje odgovaraju ugovorenim.

Troškovi neproizvodnih usluga (95.242 KM) najvećim dijelom se odnose na troškove štampe ulaznica (40.275 KM), vodovoda i kanalizacije (13.850 KM), kopiranja, printanja (9.713 KM), odvoza smeća (9.045 KM), revizijskih usluga (6.000 KM) i advokatskih usluga (6.000 KM).

Troškovi štampe ulaznica (40.275 KM) odnose se na termo osjetljive pred odštampane etikete za štampanje ulaznica za žičaru, ulaznice za Vijećnicu i Bijelu tabiju za koje Društvo provodi postupke nabavki, a nabavka u toku godine je vršena od dobavljača „Borton“ d.o.o. (27.115 KM), „Eccos“ d.o.o. (6.000 KM) i „Pentagram“ d.o.o. (2.480 KM). Uvidom u dokumentaciju iz odabranog uzorka utvrdili smo da je isporuka termo osjetljivih pred odštampanih etiketa za štampanje ulaznica za žičaru izvršena u skladu sa zaključenim ugovorom, odnosno po cijenama koje odgovaraju ugovorenim.

7.1.2.7 Ostali poslovni rashodi i troškovi

Ostali poslovni rashodi i troškovi iskazani su u iznosu od 166.971 KM, od kojih su najznačajniji troškovi poštanskih i telekomunikacionih usluga (35.705 KM), platnog prometa (34.425 KM), premija osiguranja (28.105 KM), poreza, naknada, taks i ostalih dažbina (13.153 KM) i ostale nematerijalne troškove (43.328 KM).

Ostali nematerijalni troškovi (43.328 KM) se najvećim dijelom odnose na troškove po osnovu internih faktura (17.799 KM) i izrade elaborata, idejnih rješenja i priručnika (17.257 KM).

Pravilnikom o utvrđivanju kriterija i postupku za davanje na korištenje prostora i opreme u objektima kojim upravlja Društvo je utvrđeno, između ostalog, da je za manifestacije od državnog, međunarodnog i nacionalnog značaja moguće prostor ili dio prostora i tehničku opremu ustupiti bez naknade. Na osnovu navedenog direktor uz prethodnu saglasnost Skupštine donosi Odluke o korištenju prostora i opreme bez naknade za što Društvo izdaje interne fakture po osnovu kojih je iskazan trošak u iznosu od 17.799 KM.

7.1.2.8 Ostali rashodi i gubici

Ostali rashodi i gubici iskazani su u iznosu od 9.085 KM i najvećim dijelom se odnose na rashode po osnovu umanjenja vrijednosti finansijske imovine na osnovu mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka za potraživanja od kupaca u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti (5.444 KM) i ispravke vrijednosti potraživanja od kupaca (3.510 KM).

7.1.3 Finansijski rezultat

U finansijskim izvještajima Društva za 2023. godinu iskazana je neto dobit u iznosu od 1.615.092 KM i u odnosu na prethodnu godinu veća je za 113.020 KM. Povećanje dobiti je u najvećem dijelu rezultat povećanog broja korisnika usluga prevoza žičarom (tačka 7.1.1.1 Izvještaja). Odluku o prijedlogu raspodjele dobiti za 2023. godinu Društvo je pripremio i dostavilo ovlaštenoj instituciji (Finansijsko-informatička agencija) 15. 3. 2024. sa prijedlogom da se dobit za 2023. godinu rasporedi kao neraspoređena dobit. Skupština do okončanja revizije nije donijela Odluku o raspodjeli neto dobiti za 2023. godinu.

7.2 BILANS STANJA – IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU NA KRAJU PERIODA

7.2.1 Dugoročna imovina

Struktura dugoročne imovine na datum bilansa iskazana je u tabeli:

	KM	
	31. 12. 2023.	31. 12. 2022.
DUGOROČNA IMOVINA	14.584.523	14.996.390
Nekretnine, postrojenja i oprema	14.582.526	14.993.195
Nematerijalna imovina	1.997	3.195

7.2.1.1 Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema su iskazani u iznosu od 14.582.526 KM i čine najznačajniji dio ili 99,99% dugoročne imovine.

Struktura i promjene na nekretninama, postrojenjima i opremi daju se u tabeli:

	KM						
	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Alati i namještaj	Transp. sredstva	Materijalna imovina u pripremi	Avansi	Ukupno
Nabavna vrijednost							
na 1. 1. 2023.	11.495.722	299.441	102.248	129.946	5.017.882	109.841	17.155.080
Povećanja	32.480	-	-	-	59.636	-	92.116
Prenos sa pripreme	-	53.435	6.201	-	(59.636)	-	-
Otuđenje/ rashodovanje	-	(2.523)	(210)	-	-	-	(2.733)
Ostalo	-	-	-	-	-	(18.606)	(18.606)
na 31. 12. 2023.	11.528.202	350.353	108.239	129.946	5.017.882	91.235	17.225.857
Akumulirana amortizacija							
na 1. 1. 2023.	1.864.394	156.764	51.353	89.374	-	-	2.161.885
Amortizacija	403.525	45.166	15.951	19.492	-	-	484.134
Otuđenje/ rashodovanje	-	(2.523)	(165)	-	-	-	(2.688)
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
na 31. 12. 2023.	2.267.919	199.407	67.139	108.866	-	-	2.643.331
Neto knjigovodstvena vrijednost							
na 1. 1. 2023.	9.631.328	142.677	50.895	40.572	5.017.882	109.841	14.993.195
na 31. 12. 2023.	9.260.283	150.946	41.100	21.080	5.017.882	91.235	14.582.526

Građevinski objekti iskazani su u neto knjigovodstvenoj vrijednosti od 9.260.283 KM (nabavna vrijednost 11.528.202 KM i ispravka vrijednosti 2.267.919 KM), a čine ih objekti žičare u iznosu od 9.205.336 KM i ulaganja u tuđe objekte 54.947 KM.

Najznačajniji građevinski objekat je žičara koja je iskazana u iznosu od 9.205.336 KM (nabavna vrijednost 11.377.957 KM i ispravka vrijednosti 2.172.621 KM). Na osnovu ugovora zaključenog između Društva i Grada Sarajeva od 17. 10. 2016. godine o ustupanju ugovora o izradi glavnog projekta, isporuci opreme, montaži i puštanju u pogon Trebevičke žičare zaključenog između Grada Sarajeva i LEITNER AG/SPA od 8. 9. 2016. godine, Grad Sarajevo je Društvu ustupilo objekat žičare kojim postaje nosilac svih prava i obaveza iz ugovora, odnosno Grad Sarajevo je Društvu ustupilo pravo upravljanja žičarom.

Ugovorom o načinu prenosa upravljanja, zaštite i održavanje objekata Grada Sarajeva i obavljanju komunalnih djelatnosti od javnog interesa Grada Sarajeva od 17. 10. 2016. godine je definisan prenos upravljanja, zaštite i održavanja objekta Vijećnica. Prethodno, Odlukom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine od 5. 9. 2006. godine Vijećnica je proglašena nacionalnim spomenikom, a koju je temeljem akta Federalnog ministarstva kulture i sporta od 3. 7. 2014. godine Grad Sarajevo preuzeo na upotrebu i održavanje. **Tokom 2023. godine Grad Sarajevo je dobio vlasništvo nad Vijećnicom koja je prethodno bila upisana kao državno vlasništvo. Društvo u okviru građevinskih objekata nije iskazalo objekat Vijećnice koji je u vlasništvu osnivača – Grada Sarajevo, a koji je dat Društvu na upravljanje, zaštitu i održavanje. Ugovorom nije iskazana vrijednost objekta Vijećnice koji se daje na upravljanje Društvu.**

Navedeno ima značajnost jer se značajan dio prihoda ostvaruje upravljanjem objektom Vijećnice koja nije iskazana u poslovnim knjigama. Ulaganja u ovu imovinu se iskazuju kao ulaganja u tuđe objekte.

Preporuka:

- ***u saradnji sa osnivačem – Gradom Sarajevom – utvrditi vrijednost imovine koja je Društvu data na upravljanje, zaštitu i održavanje i evidentirati je u poslovnim knjigama.***

Ulaganja u tuđe objekte su iskazana u neto iznosu od 54.947 KM (nabavna vrijednost 150.245 KM i ispravka vrijednosti 95.297 KM) a odnose se na ulaganja u iluminaciju Vijećnice u iznosu od 23.553 KM i ulaganja u sistem grijanja i hlađenja Vijećnice u iznosu od 31.394 KM, što su ukupna povećanja na građevinskim objektima u 2023. godini koja su se realizovala po nabavci izmjenjivača freon voda i separatora tečne faze freona sa ugradnjom i puštanjem u rad, na osnovu provedenog postupka nabavke i Ugovora zaključenog sa Taurus KGV d.o.o. Sarajevo 26. 8. 2022. godine. Smanjenje vrijednosti građevinskih objekata se odnosi na obračunatu amortizaciju za 2023. godinu.

Postrojenja i oprema su iskazani u iznosu od 150.946 KM (nabavna vrijednost 350.353 KM i ispravka vrijednosti 199.407 KM) od kojih su najznačajniji računari nabavne vrijednosti 84.855 KM i ostala uredska oprema nabavne vrijednosti 53.552 KM. Od ukupnih povećanja postrojenja i opreme tokom 2023. godine najznačajnija je nabavka 9 laptopa u iznosu od 18.290 KM. Smanjenja tokom 2023. godine se odnose na obračunatu amortizaciju i rashodovanje opreme u skladu sa izvještajem popisne komisije.

Materijalna imovina u pripremi je iskazana u iznosu od 5.017.882 KM i odnosi se na ulaganja u objekat Vidikovac. Na osnovu ugovora zaključenog između Društva i Grada Sarajeva, uz pristanak preduzeća Unigradnja d.d. Sarajevo od 26. 9. 2019. godine o ustupanju ugovora za izgradnju poslovnog objekta na mjestu porušenog hotela te radova vanjskog uređenja parcele na lokalitetu „Vidikovac-Trebević“ zaključenog između Grada Sarajeva i Unigradnja d.d. Sarajevo 25. 7. 2019. godine, Grad Sarajevo je Društvu ustupilo objekat Vidikovac kojim postaje nosilac svih prava i obaveza iz ugovora. Sporazumom o načinu finansiranja ugovora za izgradnju poslovnog objekta zaključenog između Društva i Grada Sarajevo od 26. 9. 2016. godine, definisano je da će sredstva obezbijediti iz Budžeta Grada Sarajeva. Ugovorom od 25. 7. 2019. godine je definisano da će odmah po zaključenju ugovora, a najduže u roku od 20 dana, investitor uvesti izvođača u posjed lokacija na kojima treba da se izvedu radovi, a rok izvođenja radova je 150 kalendarskih dana od dana uvođenja izvođača u posjed gradilišta. Ugovorom je definisano i da u slučaju neizvršenja obaveza investitora, izvođač može pomjeriti rokove i to za vrijeme trajanja kašnjenja prouzrokovanog propuštanjem investitora, te da ukoliko izvođač ne bude na ugovoreni način i u ugovorenom roku izvršio sve ugovorene obaveze dužan je investitoru platiti na ime ugovorene kazne penale od 1% od ugovorene cijene radova za svaki dan prekoračenja roka završetka objekta a najviše 5% od ugovorenog iznosa. Obaveza plaćanja ugovorene kazne se utvrđuje prilikom konačnog obračuna, a ulaganja u objekat Vidikovac su u toku. Društvu nije dostavljena dokumentacija odnosno zapisnik o uvođenju izvođača u posjed gradilišta. Uvidom u ročnu strukturu ulaganja u objekat Vidikovac, utvrđeno je da se ukupna ulaganja od 5.017.882 KM odnose na 2019. godinu (1.140.447 KM) i 2020. godinu (3.877.435 KM).

Ugovoreni rokovi izgradnje nisu ispoštovani iz više razloga, što je navedeno u mišljenju advokata od 4. 4. 2023. godine o pravnom položaju Društva u projektu izgradnje poslovnog objekta Vidikovac, i to: u skladu sa članom 5. ugovora o ustupanju je propisano da će Grad Sarajevo odmah, a najkasnije u roku od pet dana predati Društvu svu dokumentaciju vezanu za ugovor o izvođenju radova što nije učinjeno, Društvo nije uključeno u procese vezano za izgradnju niti je informisano o dinamici i razvoju projekta što ukazuje da Društvo suštinski nije ugovorna strana niti dio projekta, te da Društvo jeste ugovorna strana ali da bi u potpunosti moglo preuzeti obaveze i iste ispunjavati preduslov je potpuna realizacija ugovora o ustupanju odnosno da Društvo de facto i de jure u punom kapacitetu postane investitor. Također, zaključkom Općine Stari Grad od 29. 4. 2022. godine prekinut je postupak po zahtjevu Grada Sarajeva za tehnički pregled i izdavanje odobrenja za upotrebu objekta na lokalitetu „Vidikovac-Trebević“ zbog drugog postupka koji se vodi kod Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo dok se ne riješi taj postupak. Osim navedenog, služba za urbanizam Općine Stari Grad je zaključkom od 7. 12. 2021. godine naložila investitoru - Gradu Sarajevo da poduzme sve mjere za dostavljanje vodne dozvole za objekat Vidikovac u skladu sa Zakonom o vodama, a vodna dozvola nije dostavljena od investitora - Grada Sarajeva. **S obzirom na neispunjenje obaveza propisanih ugovorom o ustupanju ugovora o izvođenju radova, kao i drugih okolnosti koje su dovele do kašnjenja u realizaciji projekta, a koje se odnose na investitora, neophodno je da Društvo intenzivira saradnju Društva sa osnivačem – Gradom Sarajevom na aktivnostima koje se odnose na izgradnju objekta Vidikovac. Posebno ističemo da su posljednja ulaganja izvršena u 2020. godini i da se njihova stvarna vrijednost može značajno razlikovati od iznosa iskazanog u finansijskim izvještajima u iznosu od 5.017.882 KM.**

Preporuka:

- ***u saradnji sa osnivačem - Gradom Sarajevo intenzivirati aktivnosti na rješavanju statusa objekta Vidikovac u cilju povećanja efikasnosti realizacije započetog investicionog projekta i postizanja najboljih efekata za Društvo.***

Amortizacija materijalnih sredstava uređena je Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva. Politikama se propisane porezno priznate stope amortizacije koje su u skladu sa stopama propisanim Zakonom o porezu na dobit.

Osnovne grupe stalnih sredstva, njihov vijek upotrebe i stope amortizacije date su u tabeli:

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
Nematerijalna sredstva	5	20
Građevinski objekti	30	3,34
Imovina s pravom korištenja	2	50
Oprema	15 – 33,33	3 – 6,67

Procjena vrijednosti umanjena sredstava

Služba za računovodstvo i finansije Društva je izvršila ocjenu da li postoje indicije da je vrijednost neke imovine umanjena na datum bilansa, te sačinila izvještaj 22. 2. 2024. godine. Procjena indicija za umanjene imovine je izvršena uzimajući u obzir vanjske i interne izvore informacija, te je za vanjske izvore informacija konstatovano da nisu zabilježene niti se očekuju u bliskoj budućnosti značajne promjene s negativnim efektom za Društvo u tehnološkom, tržišnom, ekonomskom ili zakonskom okruženju niti je zabilježen rast tržišne kamatne stope ili drugih tržišnih stopa prinosa na ulaganja koja bi mogla značajno uticati na diskontnu stopu koja se koristi kod izračuna upotrebne vrijednosti sredstava i značajno umanjiti njihov nadoknadivi iznos, dok je za interne izvore informacija konstatovano da ne postoje dokazi o zastarjelosti ili fizičkom oštećenju imovine, nisu nastale značajne promjene s negativnim efektom na Društvo niti se očekuje da će nastati u pogledu obima ili načina upotrebe imovine, niti postoje dokazi koji ukazuju da su ekonomski efekti imovine lošiji ili će biti lošiji od očekivanih. Osim toga, razmatrana je vrijednost materijalne imovine u pripremi te su dodatno uzeti u obzir ostvareni finansijski rezultat i iznosi fonda rezervi. Zaključak u izvještaju je da nakon provedene analize vanjskih i internih izvora informacija nema indicija da je vrijednost imovine umanjena, odnosno da nije došlo do umanjena imovine, i nije vršena procjena vrijednosti.

Vlasništvo nad nekretninama

Prema podacima nadležnog Sektora za pravne, opće i kadrovske poslove, Društvo raspolaže dokazima o vlasništvu nad nekretninama u posjedu.

Hipoteke i založno pravo

Ne postoje ograničenja vlasništva nad nekretninama, postrojenjima i opremom i materijalna imovina nije založena kao garancija za obaveze Društva.

Razmatranjem usklađenosti računovodstvene politike Društva u priznavanju materijalne imovine sa zahtjevima primjenjivih standarda finansijskog izvještavanja, utvrdili smo da su računovodstvene politike u skladu sa MRS-om 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

Na osnovu uzorka i uvidom u ulazne račune i pripadajuće evidencije poslovnih događaja, utvrđeno je da se povećanja i smanjenja materijalne imovine priznaju u skladu sa propisanim kriterijima za priznavanje i određivanje knjigovodstvene vrijednosti, kao i da se obračun amortizacije vrši u odgovarajućem periodu u skladu sa procijenjenim vijekom upotrebe.

Revizijskim procedurama je obuhvaćeno testiranje materijalne imovine uvidom u ulazne račune i pripadajuće evidencije, testiranje obračuna amortizacije u odgovarajućem periodu, kao i potpunost i tačnost objava povezanih s materijalnom imovinom, na osnovu kojih smo utvrdili da Društvo priznaje i mjeri materijalnu imovinu u skladu sa zahtjevima sadržanim u MRS-u 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

7.2.1.2 Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina iskazana je u iznosu od 1.997 KM (bruto iznos od 5.993 KM i ispravka vrijednosti od 3.996 KM) i odnosi se na Microsoft licence nabavljene u prethodnim periodima. Tokom 2023. godine nije bilo nabavki nematerijalne imovine.

7.2.2 Kratkoročna imovina

7.2.2.1 Zalihe

Na datum bilansa iskazane su sljedeće zalihe:

	31. 12. 2023.	31. 12. 2022.
ZALIHE	66.058	43.925
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	66.058	43.925
Rezervni dijelovi	66.058	43.925
Autogume i ambalaža	4.720	3.692
Alat i sitan inventar	56.668	46.498
Ispravka vrijednosti autoguma, ambalaže, alata i sitnog inventara	(61.388)	(50.190)

Računovodstvenim politikama Društva propisano je da se zalihe sirovina, materijala, rezervnih dijelova, sitnog inventara, ambalaže i auto guma, vrednuju po nabavnoj vrijednosti tj. trošku nabavke. Nabavna vrijednost uključuje troškove kupovine zaliha i ostale troškove nastale dovođenjem zaliha na sadašnju lokaciju i u sadašnje stanje. Trošak zaliha se utvrđuje primjenom metode prosječne ponderisane cijene.

Strukturu zaliha Društva na 31. 12. 2023. godine u iznosu od 66.058 KM čine zalihe rezervnih dijelova od kojih su najznačajniji rezervni dijelovi za žičaru, i to: Frekventni pretvarač mrežnog napona i regulacije broja okretaja motora - Leitdrive (6.548 KM), horizontalni valjak za skretanje (6.217 KM), elektroničke komponente (5.741 KM), urezani kolut za vođenje i držanje čeličnog užeta ili sklop konture – Sheave (4.781 KM), valjak za ulaz i izlaz (4.297 KM) i glavična kontura – Hub Sheave (3.059 KM).

Društvo nije razvilo sistem za praćenje ročne strukture ukupnih zaliha, a Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama nije propisano da se vrši analiza ročne strukture i obrta zaliha. Također, računovodstvenim politikama nije propisano naknadno mjerenje odnosno vrednovanje zaliha. Paragrafom 9. MRS 2 – Zalihe je propisano da se iste vrednuju po trošku ili neto prodajnoj vrijednosti, u zavisnosti koja je niža. Nije nam prezentirano da Društvo utvrđuje neto nadoknadivu vrijednost zaliha na datum bilansa, zbog čega ne možemo potvrditi da se zalihe vrednuju u skladu sa zahtjevima iz paragrafa 9. MRS-a 2 – Zalihe.

S obzirom na navedeno, ne možemo potvrditi da su zalihe vrednovane u skladu sa zahtjevima iz paragrafa 9. MRS-a 2 – Zalihe prema, kojim se one vrednuju po trošku ili neto prodajnoj vrijednosti, u zavisnosti od toga koja je niža. Efekte usklađenja vrijednosti zaliha na finansijski rezultat nismo mogli utvrditi.

Preporuka:

- **pratiti ročnu strukturu zaliha i vršiti analizu ročne strukture, te na datum bilansa vršiti vrednovanje u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe, radi realnog iskazivanja imovine i finansijskog rezultata.**

7.2.2.2 Potraživanja od kupaca

Na datum bilansa, u finansijskim izvještajima iskazana su potraživanja od kupaca:

	31. 12. 2023.	31. 12. 2022.
POTRAŽIVANJA OD KUPACA	158.133	125.775
Potraživanja od kupaca u zemlji	182.978	140.847
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	4.380	5.199
Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca	(23.781)	(20.271)
Umanjenje vrijednosti finansijske imovine	(5.444)	-

Potraživanja od kupaca iskazana su u neto iznosu 158.133 KM (bruto iznos 187.358 KM, od kojih su kupci u zemlji 182.978 KM a kupci u inostranstvu 4.380 KM, i ispravka vrijednosti 29.225 KM). Strukturu potraživanja od kupaca čine potraživanja od gotovinske prodaje karata za žičaru, Vijećnicu i Bijelu Tabiju u iznosu od 120.604 KM, potraživanja od ostalih usluga žičare i Vijećnice u iznosu od 37.019 KM i potraživanja od Grada Sarajeva od 510 KM.

Potraživanja od gotovinske prodaje karata su iskazana u iznosu od 120.604 KM, od kojih su najznačajnija potraživanja od prodaje karata za žičaru u iznosu od 115.680 KM, dok su potraživanja od prodaje karata za Vijećnicu od 935 KM i Bijelu Tabiju 445 KM. Naplata potraživanja se evidentira prvog narednog radnog dana kada se vrši polog gotovine u banku.

Potraživanja od ostalih usluga žičare i Vijećnice su iskazana u neto iznosu od 37.019 KM (bruto iznos 61.864 KM i ispravka vrijednosti 24.845 KM), i najvećim dijelom se odnose na potraživanja od usluga po osnovu održavanja događaja i manifestacija u Vijećnici od kojih su najznačajnija potraživanja: Udruženje „Sportski novinari u BiH“ (7.732 KM), „Eduteh“ d.o.o. Sarajevo (7.617 KM), Udruženje studenata ekonomije i menadžmenta „AIESEC ME“ (7.338 KM), „Juice & Smoothies“ d.o.o. Sarajevo (7.020 KM), Univerzitet u Sarajevu – Fakultet zdravstvenih studija (4.680 KM), Univerzitet u Sarajevu - Institut za historiju (3.832 KM) i „Event Tim“ d.o.o. Sarajevo (2.790 KM).

Potraživanja od kupaca u inostranstvu se odnose na potraživanja po osnovu izvršenih usluga od korištenja žičare od kupca „DB Hizmet Alimi Turizm“, a koja se odnose na potraživanja iz 2019. godine i koja su utužena. Iskazana su u bruto iznosu od 4.380 KM, a za koja je izvršena ispravka vrijednosti u ukupnom iznosu potraživanja.

Ročna struktura potraživanja od kupaca na datum bilansa bila je sljedeća: KM

Naziv	do 30 dana	od 31 do 90 dana	od 91 do 180 dana	od 181 do 365 dana	preko 365 dana	ukupno
Kupci u zemlji	157.921	7.318	-	1.320	16.419	182.978
Kupci u inostranstvu	-	-	-	-	4.380	4.380
Ukupno kupci	157.921	7.318	-	1.320	20.799	187.358
Ispravka vrijednosti					(23.781)	(23.781)
Obračun MSFI 9					(5.444)	(5.444)
Ukupno kupci	157.921	7.318	-	1.320	(8.426)	158.133

Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca iskazana je u iznosu 23.781 KM, a odnosi se na sporna potraživanja od kupaca u zemlji: „FlyBosnia“ d.o.o. Sarajevo (9.008 KM), „KeNe Factory“ d.o.o. Sarajevo (3.510 KM), „Pro Optimus – tours“ d.o.o. Sarajevo (2.356 KM), „Pal-e“ d.o.o. Sarajevo (1.544 KM) i kupaca u inostranstvu „DB Hizmet Alimi Turizm“ (4.380 KM). Društvo je za sva navedena sporna potraživanja pokrenulo tužbene zahtjeve za naplatu potraživanja. Tokom 2023. godine izvršena je ispravka vrijednosti u ukupnom iznosu od 3.510 KM i odnosi se na „KeNe Factory“ d.o.o. Sarajevo, dok su naplaćena otpisana potraživanja u iznosu od 944 KM i odnose se na Grad Sarajevo.

Društvo je, nakon preporuke date u Pismu menadžmentu o uočenim nedostacima u prethodnoj reviziji za 2023. godinu, Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama propisalo primjenu umanjavanja vrijednosti finansijske imovine, te je u skladu sa MSFI 9 – Finansijski instrumenti, primijenilo pojednostavljeni pristup za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka za potraživanja od kupaca. Na 31. 12. 2023. godine je u skladu sa zahtjevima navedenog standarda je izvršeno umanjjenje vrijednosti potraživanja od kupaca u iznosu od 5.444 KM.

7.2.2.3 Novac i novčani ekvivalenti

Struktura novca i novčanih ekvivalenata na datum bilansa je sljedeća:

	31. 12. 2023.	31. 12. 2022.
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI	3.564.673	2.847.600
Transakcijski računi	3.563.416	2.846.252
Blagajna	1.257	1.348

Transakcijski računi za redovno poslovanje otvoreni su kod Ziraat banke BH d.d. (glavni račun), Union banke d.d. i UniCredit banke d.d.

Blagajničko poslovanje uređeno je Pravilnikom o blagajničkom poslovanju iz 2017. godine. Odlukom o visini blagajničkog maksimuma od 11. 1. 2023. godine utvrđen je blagajnički maksimum u iznosu od 1.000 KM. Pravilnikom je definisano da gotovinu i ekvivalente gotovine u blagajni čine novčana sredstva naplaćena od kupca, podignuta sa bankovnog računa i čekovi, mjenice i bankarske garancije. Društvo je dužno sav novac ostvaren obavljanjem registrovane djelatnosti uplatiti istog dana na svoj račun kod ovlaštene banke, a najkasnije narednog radnog dana. U blagajni se evidentiraju naplate prodatih dobara i usluga od pravnih i fizičkih lica, podignuta gotovina sa transakcijskog računa i ostale uplate u gotovini nastale kao rezultat redovnog poslovanja.

U okviru redovnog poslovanja u Društvu se vrše transakcije gotovim novcem, odnosno vrši se naplata u gotovini od kupaca - fizičkih lica na pet prodajnih mjesta i to: tri prodajna mjesta na žičari, jedno na Vijećnici i jedno na Bijeloj tabiji. Iz prezentirane dokumentacije na tim prodajnim mjestima se na kraju dana zaključuje dnevnik blagajne u kojem je iskazana dnevna prodaja ulaznica i to količina ulaznica, broj transakcija, naplata u gotovini i kartično, kao i pregled po vrsti ulaznica. Naplaćeni novac se uplaćuje isti ili naredni dan na transakcijski račun. U toku 2023. godine gotovinski promet ostvaren prodajom karata se nije evidentirao u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva u okviru konta grupe 205 odnosno blagajne. Međutim, uvidom u analitičke kartice i naloge za knjiženje utvrdili smo da Društvo, od januara 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva, gotovinski promet evidentira u okviru konta grupe 20.

7.2.2.4 Akontacije poreza na dobit

Akontacije poreza na dobit iskazane su u iznosu od 121.319 KM. Društvo je na osnovu poreznog bilansa za 2022. godinu izvršilo uplate akontacija poreza na dobit tokom 2023. godine. Društvo nije izvršilo umanjene akontacije poreza na dobit u skladu sa obračunatim porezom na dobit za 2023. godinu, što je šire pojašnjeno u tački 7.2.3 Izveštaja.

7.2.2.5 Ostala imovina i potraživanja, uključujući i razgraničenja

Ostala imovina i potraživanja, uključujući razgraničenja iskazani su u iznosu 55.606 KM i odnose se na zadržane depozite od 1% po privremenim situacijama za izgradnju objekta Vidikovac (41.056 KM), razgraničene troškove premija imovine i osiguranja (10.131 KM) i ostale razgraničene i unaprijed plaćene troškove (4.419 KM).

7.2.3 Kapital

Na datum bilansa iskazan je kapital sa sljedećom strukturom:

	31. 12. 2023.	31. 12. 2022.
KAPITAL	3.052.667	2.065.207
Osnovni kapital	26.000	26.000
Statutarne (zakonske) rezerve	1.010.202	259.167
Neraspoređena dobit prethodnih godina	277.468	277.468
Neraspoređena dobit tekućeg perioda	1.738.997	1.502.572

Osnovni kapital u finansijskim izvještajima iskazan je u iznosu od 26.000 KM i u 100% je vlasništvu Grada Sarajeva. Odlukom Skupštine Društva o povećanju osnovnog kapitala od 31. 10. 2019. godine i date saglasnosti Gradskog vijeća Grada Sarajeva od 29. 4. 2020. godine, Društvo je izvršilo povećanje osnovnog kapitala za iznos od 25.000 KM iz ostvarene neto dobiti u 2018. godini. Iznos osnovnog kapitala od 26.000 KM, koji je iskazan u finansijskim izvještajima, usaglašen je sa izvodom iz sudskog registra. Međutim, **nije usklađen sa članom 10. Statuta Društva u kojem je navedeno da je osnovni kapital Društva 1.000 KM.**

Statutarne (zakonske) rezerve iskazane su u iznosu od 1.010.202 KM i formirane su u prethodnim godinama iz rezultata poslovanja, shodno članu 10. Statuta Društva kojim je utvrđena obaveza izdvajanja u fond rezervi najmanje 5% godišnjeg iznosa neto dobiti. Rezerve su povećane u 2023. godini u iznosu od 751.032 KM na osnovu odluke Skupštine kojom je dobit za 2022. godinu raspoređena 50% u fond rezervi, a 50% je usmjereno u budžet Grada Sarajeva.

Neraspoređena dobit prethodnih godina iskazana je u iznosu od 277.468 KM, a tokom 2023. godine nije bilo promjena na poziciji ostvarene neraspoređene dobiti iz prethodnih godina.

Neraspoređena dobit tekuće godine iskazana je u iznosu od 1.738.997 KM i odnosi se na bruto dobit prije oporezivanja. Obaveza za porez na dobit utvrđena u poreznom bilansu za 2023. godinu je u iznosu od 123.905 KM (porez na dobit u iznosu od 124.449 KM usklađen za efekte povećanja odgođene porezne imovine u iznosu od 544 KM). **Društvo na kraju izvještajnog perioda nije iskazalo obaveze za porez na dobit za 2023. godinu niti je izvršilo umanjene akontacije za porez na dobit na kraju izvještajnog perioda, što nije u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva. U izvještaju o finansijskom položaju na kraju perioda na 31. 12. 2023. godine, na poziciji kapitala, iskazana je dobit tekućeg perioda u iznosu od 1.738.997 KM, dok je ostvarena neto dobit u iznosu od 1.615.092 KM. Društvo na 31. 12. 2023. godine nije izvršilo umanjene bruto dobiti za iznos obračunatog poreza na dobit za 2023. godinu, te su neraspoređena dobit tekućeg perioda, kao i ukupan kapital, iskazani u većem iznosu za 123.905 KM.**

S obzirom na to, neraspoređena dobit tekućeg perioda i ukupan kapital na 31. 12. 2023. godine nisu iskazani u ostvarenim iznosima neto dobiti u iznosu od 1.615.092 KM i ukupnog kapitala u iznosu od 2.928.762 KM, što nije u skladu sa članom 27. tačka 3. Pravilnika o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva, kojim je propisano da se na poziciji neraspoređene dobiti izvještajnog perioda iskazuje neraspoređena dobit izvještajne godine, kao ni članom 37. tačka 1. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, kojim je propisano da finansijski izvještaji moraju pružiti istinit i objektivan prikaz finansijskog položaja Društva.

Preporuke:

- *uskladiti iznos osnovnog kapitala koji je iskazan u finansijskim izvještajima sa iznosom iskazanim u Statutu Društva;*
- *na datum bilansa dobit tekućeg perioda, u izvještaju o finansijskom položaju na kraju perioda, iskazivati u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržaju konta za privredna društva.*

7.2.4 Obaveze

U finansijskim izvještajima na datum bilansa iskazane su obaveze kako slijedi:

	31. 12. 2023.	31. 12. 2022.
OBAVEZE	15.498.189	16.015.634
Dugoročne obaveze	15.226.521	15.604.915
Odgođeni prihod	15.171.068	15.549.462
Rezervisanja	14.397	14.397
Ostale obaveze, uključujući razgraničenja	41.056	41.056
Odgođene porezne obaveze	13.910	13.910
Kratkoročne obaveze	257.758	396.809
Finansijske obaveze po amortizovanom trošku	46.502	72.771
Obaveze za porez na dobit	544	131.852
Ostale obaveze, uključujući razgraničenja	210.712	192.186

7.2.4.1 Dugoročne obaveze

Odgođeni prihodi

Odgođeni prihodi iskazani su u iznosu od 15.171.068 KM a odnose se na odgođene prihode po osnovu donacije – žičara (9.193.401 KM) i objekat Vidikovac (5.977.667 KM). Društvo je 2016. godine sa Gradom Sarajevo zaključilo Ugovor o ustupanju ugovora o izradi glavnog projekta, isporuci opreme, montaži i puštanju u pogon Trebevičke žičare u Sarajevu između Grada Sarajeva i „Leitner“ ag/spa Italija, te je u svojim poslovnim knjigama evidentiralo sredstva i obaveze po ovom ugovoru, odnosno odgođeni prihod. Društvo priznaje prihod u iznosu obračunate amortizacije za to sredstvo koja je za 2023. godinu iznosila 378.395 KM. Odgođeni prihod za objekat Vidikovac (5.977.667 KM) se odnosi na investicije u toku odnosno sredstvo koje još uvijek nije u upotrebi te se ne vrši obračun amortizacije za to sredstvo.

Rezervisanja

Rezervisanja su iskazana u iznosu od 14.397 KM i odnose se na rezervisanje po osnovu započetog sudskog spora protiv Društva iz 2020. godine koji je pokrenula firma „Sword security“ d.o.o. Sarajevo. Na osnovu Odluke o rezervisanju za sudske sporove za 2021. godinu Društvo je, po osnovu procijenjenih troškova postupka, izvršilo rezervisanje u iznosu od 14.397 KM (vrijednost spora 10.659 KM i troškovi postupka i zastupanja 3.739 KM). U toku 2023. godine nije bilo isplata niti rezervisanja po sudskim sporovima.